

VASA

Seniorer i Vasa får fler promenadmöjligheter – sex gånggrupper startar runtom i staden

NU FINNS DETsex öppna och kostnadsfria gånggrupper för seniorer på olika platser i Vasa – ett erbjudande som ska göra det lättare att röra på sig och knyta kontakter lokalt. Intresserade behöver inte anmäla sig i förväg, och det finns ingen press att delta varje gång.

I centrum går Vaasan seniorit på onsdagar kl. 12.30 med start vid den ortodoxa kyrkan, sträckan är cirka 4 km och avslutas med 20 minuters stretch. STT Info Torsdagens promenad, som leds av Vasa Svenska Pensionärsförening (VIPS), avgår kl. 10 från Kulturhuset Fanny, med möjlighet att dela upp sig efter olika gångetempo. STT Info Söndagar samlas man vid salutorget för att gå antingen 5 eller 10 km – med

möjlighet till kaffe efteråt. I Sandviken hålls en ledarlös promenad onsdagar kl. 10–11 från Brage-museets parkering. Från och med 22 oktober flyttar man inomhus till Vasa Elektriska Arena under vinterhalvåret. STT Info I Roparnäs går man måndagar kl. 10 med lugnt tempo – även rollator kan användas – medan Brändögruppen träffas tisdagar kl. 13 vid Settlementcentret. Dessutom lanserar Vasa stad utmaningen Gå för friska år, som pågår till början av 2026. Deltagarna kan föra promenadkort och delta i utlottningar som lockar till regelbunden fysisk aktivitet. För dig som vill föreslå en gånggrupp där du bor: kontakta idrottsservice i Vasa eller anmäl intresse via stadens webbplats. Källa: Vaasa.fi

VASA DAGBLAD

Våra tidningar har en ny häftig layout

EFTER SNART TRE ÅRS trogen bevakning av Vasa-regionen – med fokus på det senaste inom teater, konst, musik, film och allt det där som formar vårt dagliga liv – är det nu dags för något nytt: våra tre tidningar får en modern broadsheet-layout.

Denna nya design är gjord för att vara tydlig, luftig och lättnavigerad. För dig som läser på tablet blir det enklare än någonsin att snabbt få en överblick över artiklarna. Intresserad av en viss artikel? Två fingrar räcker för att förstora texten och läsa mera utan ansträngning. En layout som känns trygg och bekant för alla som läst tidningar tidigare decennier – men som också är uppdaterad för att passa dagens digitala vanor. Med broadsheetformatet får varje artikel utrymme att andas, bilderna och rubrikerna blir mer framträdande och hela läsupplevelsen mer njutbar – både i tryck och på skärm. Vi vill ge dig läsaren både det du är van vid och något du inte visste att du längtade efter: en kombination av klassisk journalistisk känsla och modern läsvänlighet. Uppträck skillnaden redan då Du läser detta nummer – våra tidningar har fått nytt format. Vi tror att du kommer att uppskatta den bättre läsbarheten, det mer strukturerade uttrycket och hur mycket smidigare det blir att ta del av det innehåll du gillar mest. Här ser Du gamla goda tidningstraditioner i en modär version.

FINANSMINISTERIET

Skatten på läskedrycker ökar

Från årsskiftet införs en ny modell för punktskatten på läskedrycker i Finland. I stället för dagens två skatteklasser delas dryckerna in i sex nivåer beroende på sockerhalt. Skatten omfattar alkoholfria drycker och sådana med låg alkoholhalt, bland annat läsk, saft, energidrycker, mineralvatten och kaffedrycker.

UNIVERSITETET

Så löser vi fällan i distansarbete – forskning ger verktyg för lyckad hybridmodell

Distansarbetet har blivit en permanent del av arbetslivet, men många organisationer kämpar fortfarande med att hitta rätt balans.

En ny doktorsavhandling från Vasa universitet visar att framgångsrikt hybridarbete byggs på tre grundpelare: helhetssyn i organisationsplanering, ömsesidig kommunikation mellan chef och medarbetare samt tydliga förväntningar på individnivå. Dessa faktorer måste samverka för att både produktivitet och välmående ska främjas. Enligt Johanna Jansson, som står bakom avhandlingen, leder den nuvarande motsättningen mellan ledningsens krav på återgång till kontoret och medarbetarens önskan om fortsatt distansarbete ofta till ett dödläge. Distansarbete är en av de största förändringarna i arbetslivet sedan den industriella revolutionen, vilket gör att konflikter är naturliga – men lösningarna kräver nytt tänkande. Jansson föreslår en övergång från kontroll till koordinering.

MALAX

Fiskets Dag på Kvarrens båtmuseum i Malax i dag

I dag, söndagen den 5 oktober, bjuder Kvarkens Båtmuseum i Malax in till en festlig och lärorik Fiskets Dag klockan 10.00–14.00. Evenemanget är helt kostnadsfritt och vänder sig till såväl barn och unga som hela familjer.

Platsen för dagen är museet vid Äminnevägen 433, där museets samlingar presenterar österbottenska båtar och bruksfartyg från tiden 1820 till 1993. vasabladet.fi+2 Under dagen finns guidade turer i museet, där du får lära dig om både fiskeredskap, flottning, säljakt och livet i skärgården. Programmet är brett och fullspäckat med aktiviteter. För de yngsta erbjuds bland annat mete

arrangerad av 4H-föreningarna, en fiskestig, workshops där man kan tillverka egna fiskedrag och trycka t-shirts, samt pyssel och frågesporter. vasabladet.fi Det finns även en station med prickskytte och möjlighet att bekanta sig med regenerativ havsodling genom Cool Blue Nordic-projektet. De 100 första barnen som anländer får dessutom en gratis överraskning. När energin tryter finns saft, kaffe och väfflor att köpa i caféet, och möjlighet till fiskförsäljning, förutsatt att vädret tillåter det. Fiskets Dag arrangeras av Malax Fiskargille i samarbete med bland andra museiföreningar, 4H-organisationer och lokala föreningar – med stöd från finansierare såsom kommun, stiftelser och lokala företag.

STATISTIKCENTRALEN

70+ i Finland passerade en miljon i augusti

Slutet av augusti 2025 räknade Finland för första gången över 1 000 148 personer som är 70 år eller äldre, enligt förhåndsdata från Statistikcentralen. Det motsvarar cirka 18 % av hela befolkningen, en andel som fördubblats sedan början av 1990-talet, då den låg kring 9 %. Av de äldre var 432 017 män och 568 131 kvinnor – kvinnor utgör därmed majoriteten inom denna ålderskategori. Statistikcentralens aktuarie Joonas Toivola påpekar att ökningen speglar både förbättrad överlevnad och att stora efterkrigsårskullar nu når hög ålder. Andelen 70-åringar och äldre varierar geografiskt: högst andel inom regioner hade Egentliga Savolax med 25,8 %, medan kommuner som Rääkkylä, Sysmä och Kuhmois toppade listan med omkring 36 % äldre invånare.

WASA DAGBLAD
Nr 40 Söndag, 5 oktober 2025
ISSN 2954-2448
Vasa och ordet lycka
Wasa Teater och Snöfall
De äldres vecka firas i Laihela
Petter Sandelins Skott
Fiskets dag i Malax
Aspirin och tarmcancer

WASA
DAGBLAD

VÄLFÄRDSOMRÅDET

Nu går det att boka tid till influensa- och coronaboostervaccinationer

NU GÅR DET att boka tid till influensa- och coronaboostervaccinationer

Boosterdoser av coronavaccinet har börjat ges till äldre personer som bor på vårdhem eller får regelbunden organiserad hemvård. Influensavaccinationer och coronaboostervaccinationer för andra målgrupper börjar den 20 oktober 2025.

Influensaepidemier förekommer varje vinter. Influensavirus orsakar en plötslig luftvägsinfektion som ofta ger hög feber, muskel- och huvudvärk samt allmän sjukdomskänsla. – Influensa är särskilt farligt för äldre personer, små barn, gravida och personer som tillhör riskgrupper på grund av sjukdom, eftersom dessa grupper lättare drabbas av följsjukdomar, säger överläkaren i infektionssjukdomar Silvia Grönroos-Pada. Vaccinationstäckningen mot influensa är i alla åldersgrupper lägre i Österbotten än i de andra välfärdsområdena. – Låg vaccinationstäckning har en direkt inverkan på belastningen på vården i epidemitider. Genom att vaccinera sig skyddar man inte bara sig själv och sina närstående, utan man bidrar också till att alla får god vård även under epidemier, förklarar Grönroos-Pada. Influensavaccinet och boosterdosen av coronavaccinet ges i mån av möjlighet under samma besök till alla målgrupper. Tidtabell för influensavaccinationerna

Influensavaccinationer ges från och med den 20 oktober 2025. Följande grupper är berättigade till avgiftsfritt influensavaccin:

- gravida
- alla som fyllt 65 år
- barn mellan 6 månader och 6 år,
- personer som hör till riskgrupp på grund av sjukdom eller behandling,
- personer som inleder värnplikt eller frivillig militärtjänst
- personer som har en förhöjd risk att smittas av fågelinfluensa.

Influensavaccinet ges avgiftsfritt även till social- och hälsovårdspersonal som vårdar klienter och patienter, personal inom läkemedelsförsörjningen och till den närmaste kretsen till personer som är speciellt mottagliga för allvarig influensa. Tidtabell för boosterdoserna av coronavaccinet

VASA

Nu delas pengar ut till ungdomars egna evenemang och projekt

Ungdomsfullmäktige i Vasa har beslutat om att dela ut totalt 1 700 euro i stöd till ungdoms-drivna initiativ. Stödet kan sökas för projekt, evenemang, hobbyverksamhet i små grupper eller som delfinansiering av större arrangemang som planeras och genomförs av ungdomar själva.

Ansökan är öppen till den 31 oktober 2025, och bidrag kan beviljas till grupper bestående av minst två personer mellan 13 och 29 år, som bor eller studerar i Vasa. Ungdomsfullmäktige beslutar vilka som får stöd vid sitt möte den 20 november 2025, och projekten ska genomföras senast den 31 maj 2026.

RYSSLAND

Putins tomma löfte: Civila mål fortsättningsvis under beskjutning

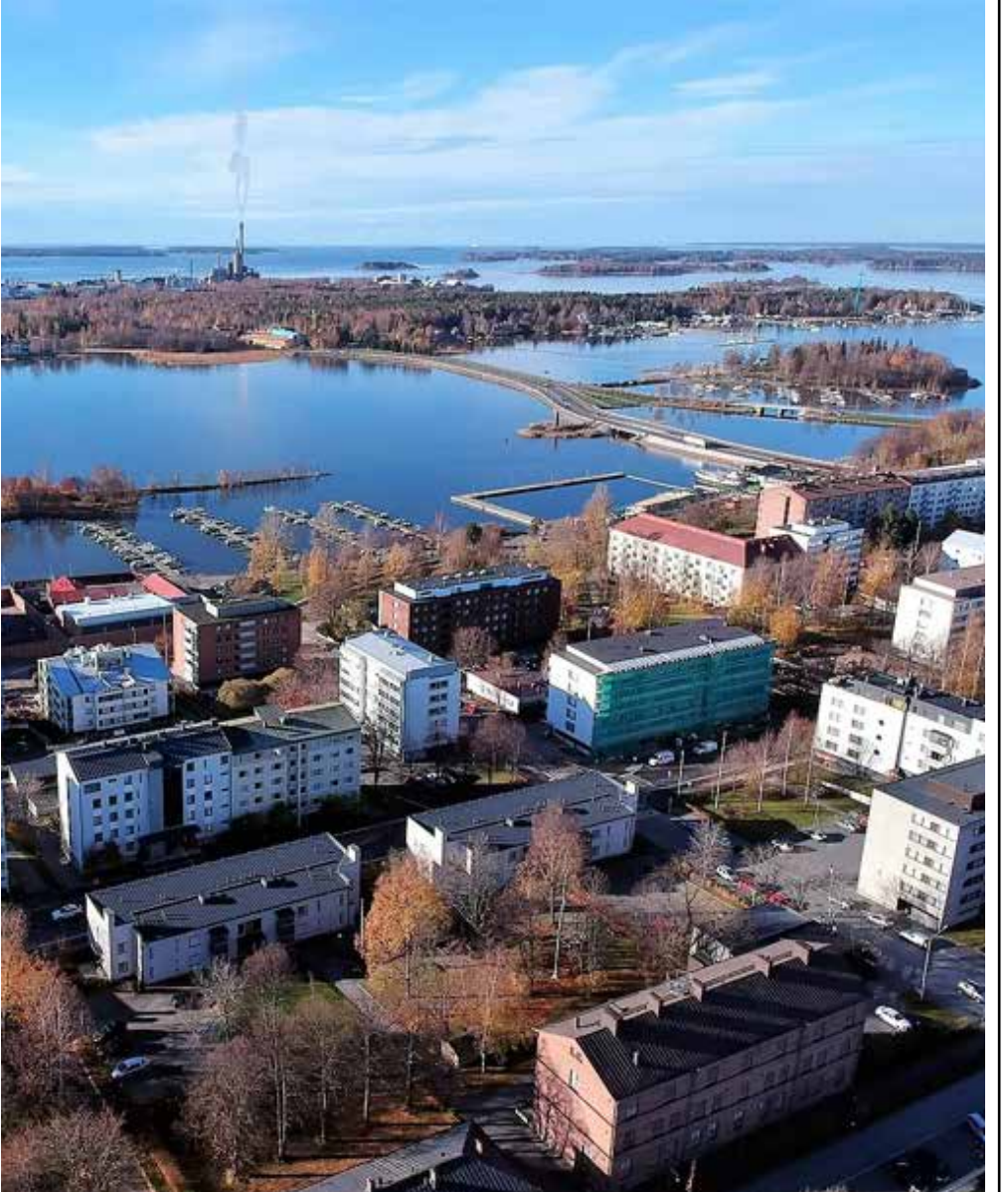

TROTS UPPREPADE försäkringar från Rysslands president Vladimir Putin om att civil infrastruktur inte skulle vara måltavla i Ukraina, fortsätter bevisen att hoppa sig som visar den motsatta verkligheten på marken.

Sedan invasionen inleddes i februari 2022 har Putin flera gånger offentligt uttalat att ryska styrkor inte avsiktligt slår till mot civila mål. Men sjukhus, skolor, hyreshus, köpcentra och kraftverk över hela Ukraina berättar en annan historia. Den senaste tidens attacker har förstört bostadsområden i större städer och lämnat civila

döda och miljontals utan el och värme under vintermånaderna. Internationella observatörer och människorättsorganisationer har dokumenterat tusentals attacker mot icke-militära mål. Glappet mellan Putins retorik och Rysslands agerande har väckt omfattande fördömanden från det internationella samfundet. FN har kallat många av dessa attacker för potentiella krigsförbrytelser och konstaterar att det systematiska mönstret av attacker mot civil infrastruktur motsäger Putins offentliga löften om återhållsamhet. Ukrainas tjänstemän fortsätter att dokumentera varje attack och bygger upp bevis för framtida ansvarsutkrävande. BILD: State Emergency Service of Ukraine, Creative Commons Attribution 4.0

Veckans bild:

Vasa från ovan en höstdag

Utveckling mot diktatur: Hur kriser används i utvecklingen mot ett auktoritärt styre

HISTORIEN UPPREPAR SIG INTE, men den Hrimmar ofta. De kyliga ekona mellan Riksdagsbranden i Berlin år 1933 och den politiska oro som utspelar sig i Washington 2025 efter mordet på Charlie Kirk tvingar fram en granskning av hur demokratier kan demonteras inifrån med hjälp av skrämmande likartade metoder.

Händelsen i Berlin anses vara ett avgörande ögonblick i etablerandet av nazisternas styre. Huruvida den huvudanklagade, holländaren Marinus van der Lubbe, verkligen anlade branden eller ej vet man inte meWd säkerhet, men oavsett vilket gav branden en anledning för Hitler att påbörja avvecklingen av den tyska demokratin.

I USA mördades Charlie Kirk, en ung politiker på högerkanten, den 10 september i år. Mördaren, Tyler James Robinsson, arresterades följande dag. Det vi vet hittills tyder på att han var en ensam varg utan medskyldiga. Detta hindrade inte presidenten Trump från att anklaga grupper på vänsterkanten och kräva åtgärder mot dessa. Den kända antifascistiska organisationen Antifa förklarades av Trump vara en terroristorganisation. En kampanj av myndigheterna resulterade i stora mängder uppsägningar av personer som uttalat sig kritiskt mot Kirks åsikter. Då många avskedats därför att de sagt sin åsikt är det ännu fler som inte vill riskera sitt jobb med att öppna munnen. Men det finns ännu människor i USA som vågar yttra sig. Yttrandefrihetsförespråkare och juridiska experter kritiserar Trump för att han använder mordet till att slå ner på sina politiska motståndare.

Ulpu Iivari kommenterade situationen i USA: ”Nu titlade jag på Kirks minnesgudstjänst ifall det verkligen skulle bli en vändpunkt för USA att utvecklas ännu mer skrämmande (Var var du när Nürnberg-mötena hölls.) Atmosfären vid minnesgudstjänsten var ibland skrämmande extatisk.”

Även om sammanhangen i 1930-talets Tyskland och 2000-talets USA är helt olika, avslöjar det strategiska utnyttjandet av kriser för att konsolidera makt ett farligt och återkommande mönster. År 1933 utnyttjade naziregimen, även om de inte bevisligen startade branden själva, omedelbart och skoningslöst mordbranden. De identifierade en lämplig syndabock – kommunister – och använde allmänhetens rädsla för att motivera Riksdagsbrandförordningen, som upphävde medborgerliga friheter och banade väg för en brutal nedkampning av politisk opposition. Krisen var förevändningen; målet var en oåterkallelig maktackumlering.

År 2025 kan vi se en liknande utveckling. Nu används det tragiska mordet på en ung och populär politiker som orsak till att slå ner på vänsterorganisationer och den antifascistiska Antifa-rörelsen , utan att dessa skulle ha något med mordet att göra.

Avskedandet av personer som uttalat sig mot Kirks åsikter talar om ett samhällsklimat som kallnar, hårdnar och likriktras. Presidenten Trumps uttalande ” Jag hatar mina motståndare. Och jag vill inte deras bästa” talar för sig själv. Här finns inga spår av tanken att en presidents uppgift är att vara president för hela folket.

År 1933 upphävde förordningen i praktiken den tyska konstitutionen. Idag är angreppen inte (ännu!) lika omfattande med de finns där: att underminera rättsväsendets oberoende, diskreditera vetenskapliga myndigheter (bland annat hälsovårdsmyndigheter) och hota mediefriheter (presidenten kräver ett skadestånd på 15 miljarder dollar av NYT och hotar att dra in licenser för en del tv-bolag). Varje handling testar styrkan hos demokratiska institutioner och söker efter svagheter. När en president öppet kan kräva åtal av politiska motståndare utan bevis blir gränsen mellan lag och politisering av rättsvisan suddig. Strävan är uppenbart att neutralisera oberoende maktkällor – domstolar, fri press och politisk opposition.

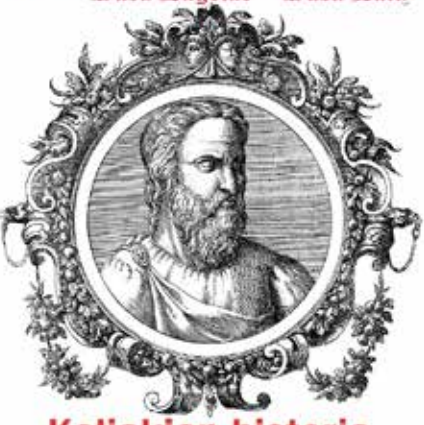
Oskar Wilde lär ha sagt: ”Det enda vi lär av historien är att den upprepar sig.”. Georg Santanyana, en amerikansk filosof, yttrade för över 100 år sedan: ”Den som inte kan minnas sin historia är dömd att upprepa den”. Det kan vara bra för oss alla att minnas dessa visdomsord. En demokratisk resiliens mäts av dess förmåga att motstå inte bara externa chocker, utan den beräknande erosionen av sina grundvalar inifrån. Vaksamhet är priset för frihet, och historiens eko är en varning vi inte har råd att ignorera.

Photo Supplement

Waasan Päivälehti

Photo Supplement

Wasa Dagblad Wasa Daily

Keliakian historia

Photo Supplement - bpress.ovh

WASA TEATER

Snöfall gör comeback på Wasa Teater 2026 – barn söks till julens succé

PUBLIKFAVORITEN SNÖFALLåtervänder till Wasa Teaters Stora scen julen 2026. Den stämningsfulla sagan om 12-åriga Selma, som först spelades för fulla salonger 2024, får nypremiär den 14 november 2026. Biljetterna släpps våren 2026 – men redan nu börjar jakten på nya barnskådespelare.

Föreställningen bygger på NRK:s hyllade tv-julkalender med samma namn, som blivit en modern klassiker i Norge och lockat stora publikskaror även på teaterscener. Historien kretsar kring föräldralösa Selma, som inte längre tror på jultomen. När hon trots allt skriver ett brev med sin innersta önskan hamnar hon genom magiska krafter i tomtariket Snöfall – där julens framtid står på spel.

På scen väntar värme, humor, musik och stora känslor om vänskap, kärlek och längtan efter tillhörighet. Ensemblen bjuder på både bekanta och nya ansikten: *Thomas Lundin* återvänder som Julius och *Julia Johansson* som Selma, medan andra roller besätts på nytt.

Precis som tidigare medverkar två barnsembler. Därför söker teatern nu 12 unga skådespelare: två till rollen som Håkan (en stor talroll) och tio till olika ensembleroller med sång, dans och spelglädje. Intresseanmälan till audition öppnar i dag, den 30 september 2025, och sista ansökningsdag är 26 oktober.

Mer information finns på wasateater.fi. BILD: Wasa Teater

DE GAMLAS VECKA

Republikens president beskyddare av De gamlas vecka

Republikens president Alexander Stubb har tagit på sig rollen som officiell beskyddare för De gamlas vecka och De gamlas dag i år. Vanhustyön keskusliitto Det meddelar Centralförbundet för de gamlas väl (Vanhustyön keskusliitto) i samband med årets temafrånde. Vanhustyön keskusliitto+1

De gamlas vecka hålls nationellt 6–12 oktober 2025, med temat ”Onni kasvaa yhteisössä – Lycka växer i gemenskap”. Vanhustyön keskusliitto Huvudfestligheterna under De gamlas dag – som inleder veckan – äger rum söndagen den 5 oktober i byn Pukila. Vanhustyön keskusliitto+1

Konceptet har anor: Den första De gamlas dag firades redan 1954 och äger alltid rum den första söndagen i oktober. Vanhustyön keskusliitto+1 Sedan 1972 sträcker sig firandet över hela veckan efter dagen. Vanhustyön keskusliitto+2Vanhustyön keskusliitto+2

Arrangemang under veckan täcker allt från sociala evenemang och diskussioner till gemenskapsaktiviteter och tematisk information. Vanhustyön keskusliitto+1

Presidentens engagemang lyfter betydelsen av äldrefrågor i samhället och ger årets vecka en viktig symbolisk tyngd. Vanhustyön keskusliitto I sin hälsning betonar presidenten vikten av att ge äldre människor synlighet, respekt och möjligheter att dela sina erfarenheter med yngre generationer. Vanhustyön keskusliitto+1

Genom att vara beskyddare stärker presidenten traditionens ställning och sänder samtidigt ett tydligt budskap: äldre ska inte bara synas, utan också höras och hedras under denna särskilda vecka.

På vårt område ordnas program under veckan i Laihela.

BILD: Presidentens officiella porträtt. Fotograf Jussi Ratilainen

KURS FÖR MEDLARE

Österbottens medlingsbyrå söker nya frivilliga

Österbottens medlingsbyrå efterlyser nu nya frivilliga medlare inom brotts- och tvisteärenden. För att rekrytera fler ordnas en tvåspråkig grundkurs utan avgift, där deltagarna får den kunskap som krävs för att verka som medlare. Behovet av fler medlare är särskilt stort i Mellersta Österbotten. Uppdraget är öppet för alla – ingen särskild utbildning eller arbetserfarenhet krävs. Under kursen behandlas grunderna i medling och reparativ rättvisa, polisens och åklagarens roll samt mötet med parterna. Kursledare är medlingsbyråns personal och sakkunniga från olika yrkesområden. KÄLLA: Vasa stad

VASA

Ordet lycka beskriver Vasa mycket bra

VASA STÄRKER sin ställning i hjärtan hos finländare – särskilt när det gäller energi och lycka. En aktuell imageundersökning visar att 46 procent av respondenterna anser att ”lycka” beskriver Vasa rätt bra eller mycket bra.

Energiimagen har också vuxit – upp sju procentenheter sedan förra mätningen. Vasa stad har sedan länge fokuserat sin strategi och marknadsföring på dessa teman, och resultaten tyder på att budskapen börjar få fäste hos medborgare och besökare.

Stadens varumärckesslogans – “Vasa – Nordens energihuvudstad” och “I Vasa är det lätt att vara lycklig” – har blivit alltmer kända bland unga, svenskspråkiga och besökare, även om de ännu

inte har nått hela allmänheten.

Undersökningen gjordes av Milton Oy med cirka 1 000 respondenter som inte bor i Vasa. Kännedomen om staden har stigit successivt – från 11 % år 2019 till nu 15 %. Bland de yngre har Vasa

dessutom blivit mer attraktiv som studieort och plats att flytta till efter arbetsliv.

Vasa förknippas fortfarande ofta med hav, tvåspråkighet och sol – men nu börjar värdeord som energi och lycka verkligen kän-

nas som en del av stadens identitet.

Är det då för mycket att säga att lycka är en del av Vasas själ? Insikterna från imageundersökningen talar för att det inte är någon överdrift alls.

NOVA

Gratis hjälp med hörapparater – Undervisningskliniken NoVa öppnar service

ANVÄNDER DU HÖRAPPARAT i Österbottens välfärdsområde? Nu kan du få kostnadsfri hjälp med rengöring och grundläggande underhåll av din apparat – hos undervisningskliniken NoVa i Brändö, Vasa.

Vid besöket kan du också få mätning av blodtryck och blodsocker, eller rådgivning om psy-kiskt välbefinnande. Den nya tjänsten riktar sig till alla hörapparatanvändare, från småbarn till äldre.

Det är viktigt att regelbundet underhålla sin hörapparat – ex-

empelvis genom att byta slang, vaxfilter eller batteri – för att apparaten ska fungera optimalt. Kliniken påminner om att ta med egna tillbehör vid besöket.

NoVa-kliniken drivs i samarbete med Vasa yrkeshögskola och Novia, där studerande under handledning ger service med låg tröskel. Under samma tillfälle kan man även få livsstilsråd-givning, stöd för mentalt välbefinnande och hjälp med digitala tjänster.

Besök kräver ingen tidsbokning – men det går också att ringa och boka tid. Alla tjänster är gratis.

KÄLLA: Österbottens välfärdsområde

HÄLSA I SKOLORNA

THL: Användningen av nikotinpåsar ökar snabbt

EN HISTORISK EVÄNDNING HAR SKETT bland skolelever och studerande: användningen av alkohol och tobak minskar snabbt, men nikotinportionerna gör ett genombrott utan motstycke. De nya resultaten i Institutet för hälsa och välfärds (THL) undersökning om hälsa i skolorna visar på en oroväckande trend – nikotinportioner har blivit en ny succéprodukt bland unga.

Nio procent av pojkarna i årskurs 8 och 9 i grundskolan använder nikotinpåsar dagligen och 4–5 procent av flickorna. För elever i yrkesskolor har siffrorna exploderat: nästan var fjärde pojke (24 procent) och 15 procent av flickorna uppger att de använder portionsabak dagligen. Motsvarande siffror var klart lägre för ett år sedan.

Ökningen av den dagliga användningen av nikotinportioner bland unga är alarmerande. Situationen kräver snabba åtgärder. Åldersgränsen för försäljning av tobaks- och nikotinprodukter bör höjas till 20 år, kräver Hanna Ollila, specialsakkunnig vid Institutet för hälsa och välfärd.

Samtidigt har alkoholkonsumtionen bland unga mins-

kat dramatiskt. Nästan tre fjärdedelar av högstadie- och gymnasieeleverna uppger redan att de inte dricker alkohol alls. Användningen av traditionell tobak och snus är också marginell. Men nikotinpåsar, med sina attraktiva smaker och höga nikotinhalter, har tagit över vardagen för unga människor.

En annan nyhet är att skolorna och läroanstalterna har bättre möjligheter att ingripa i fenomenet från och med augusti. Lagändringen förbjöd innehav av tobaksersättningar – såsom nikotinportioner och e-cigaretter – för personer under 18 år.

Användningen av e-cigaretter har däremot varit nästan oförändrad jämfört med året innan, det är bara bland flickor som avlägger yrkesexamen som fortsätter att öka. De yngsta experimenten kan ses redan i lågstadiet: två procent av pojkarna och en procent av flickorna i årskurs fyra och fem har testat nikotinpåsar.

Ökningen av nikotinpåsar målar upp en dystert bild av unga människors hälsa. Samtidigt som de traditionella berusningsmedlen ger vika vinner nya nikotinprodukter mark – och skapar ett helt nytt hot mot folkhälsan.

HÄLSA

Ny forskning: Aspirin skyddar mot återfall av tarmcancer

EN SVENSKLEDD FORSKARGRUPP har i en banbrytande randomiserad studie visat att en låg daglig dos aspi-rin – en medicin som i dag finns i de flesta hem – kan halvera risken för återfall hos patienter som opererats för tjock- eller ändtarmscancer. Studien, ledd av forskare vid Karolinska Institutet, publicerades nyligen efter att ha följt över 3 500 patienter i Norden. Källa:

Studieupplägg och resultat Patienterna rekryterades från 33 sjukhus i Sverige, Norge, Danmark och Finland. Cirka 40 % hade tumörer med en specifik genetisk förändring i PIK3-signalvägen – en mutation som forskarna misstänkte skulle kunna göra dem särskilt mottagliga för aspirinbehandling. Efter operation slumpades dessa patienter till att antingen få 160 mg aspirin dagligen eller placebo under tre år.

Bland de som hade mutationerna visade behandlingen en markant effekt: risken för återfall minskade med 55 % jämfört med placebogruppen. Effekten tros bero på att aspirin dämpar inflammation, hämmar blodplättar-nas aktivitet och bromsar tumörtillväxt – en kombination som gör miljön mindre gynnsam för cancer.

Betydelse

Att aspirin är en välkänd och billig medicin gör resultaten särskilt intressanta. Forskarna tror att denna typ av behand-

ling har potential att förändra riktlinjer för tilläggsbehandling vid tarmcancer. Studien – som benämns ALASCCA – har redan tilldelats utmärkelser för sin vetenskapliga kvalitet. Enligt forskarna visar studien tydligt att det är möjligt att använda patienter tumörers genetiska profil (precis-ion-medicin) för att avgöra vem som kan ha störst nytta av en extra behandling med aspirin.

Förbehåll och fortsatta studier

Trots de lovande resultaten kräver forskarna viss försiktighet. Effekten observerades främst hos patienter med mutationer i PIK3-vägen – inte nödvändigtvis hos alla tarmcancerpatienter. Längsiktiga studier behövs för att klarlägga risksidan, inklusive eventuella blödningar, samt för att bestämma optimala doser och behandlings-längd.

Dessutom behövs utvärdering av vilka patientgrupper som tjänar mest på behandlingen och hur man bäst inför detta kliniskt.

Den nya studien visar att en enkel, billig och väletablerad medicin som aspirin kan få en central roll i kampen mot tarmcancer. För patienter med rätt genetisk profil kan rutinmässig tillsättning av låg-dos aspirin vara skillna-den mellan återfall och livslång cancerfrihet. Forskarvärlden håller andan – detta kan bli ett paradigmskifte i cancerbehandling.

Källa: Karolinska Institutet / KI nyheter.

HÄLSA

Beröringens läkande kraft: Social interaktion och kardiovaskulär hälsa

Hur enkel mänsklig kontakt kan skydda mot hjärtsjukdomar

Kardiovaskulära sjukdomar är fortfarande den vanligaste dödsorsaken globalt, med åderförkalkning – uppbyggnaden av fettavlagringar i artärväggarna – som spelar en central roll vid hjärtinfarkt och stroke. Kost, motion och genetik är väletablerade riskfaktorer, men en banbrytande studie från 1980-talet avslöjade en oväntad skyddande faktor: social interaktion och mild fysisk kontakt.

Nerem, Levesque och Cornhill (1980) visade att kaniner som utfodrades med en kolesterolrik kost men regelbundet klappade, hållna, pratade med och lekte med utvecklade betydligt mindre åderförkalkning än kontrolldjur som fick identisk kost men standardlaborativård. Närmare bestämt uppvisade de socialt berikade kaninerna ”mer än 60 procents minskning av den procentandel av aortaytan som uppvisade sudanofila lesioner” jämfört med kontrollerna (Nerem, Levesque och Cornhill 1980, 1475). Anmärkningsvärt nog inträffade denna dramatiska skillnad trots jämförbara serumkolesterolnivåer, hjärtfrekvens och blodtryck mellan grupperna, vilket tyder på att skyddsmekanismen fungerade oberoende av dessa traditionella kardiovaskulära riskmarkörer.

Denna studie utmanade den konventionella förståelsen av åderförkalkningsutveckling genom att visa att psykosociala faktorer kunde utöva kraftfulla fysiologiska effekter. Forskarnas hypotes var att skonsam hantering kan ha minskat stressrelaterade hormoner eller förändrat aktiviteten i det autonoma nervsystemet på ett sätt som inte fångas upp av grundläggande kardiovaskulära mätningar (Nerem, Levesque och Cornhill 1980). Resultaten tyder på att patofysiologin vid åderförkalkning sträcker sig bortom enkla biokemiska modeller för att inkludera komplexa interaktioner mellan psykologiskt tillstånd, stressrespons och vaskulär hälsa.

Konsekvenser för människors hälsa
Betydelsen av dessa fynd för

mänsklig kardiovaskulär hälsa kan inte överskattas. Om social interaktion och varsam beröring ger ett sådant dramatiskt skydd i en djurmodell kan liknande mekanismer fungera hos människor. Denna forskning erbjuder biologiskt stöd för observationer som kopplar social isolering, ensamhet och brist på fysisk tillgivenhet till ökad kardiovaskulär dödlighet (Holt-Lunstad, Smith och Layton 2010).

Studien visar på flera praktiska implikationer. För det första kan sociala kontakter och fysisk tillgivenhet utgöra underutnyttjade terapeutiska interventioner för att förebygga kardiovaskulära sjukdomar. Vårdgivare kan överväga att bedöma patienternas sociala stödnätverk tillsammans med traditionella riskfaktorer. För det andra belyser forskningen potentiella mekanismer genom vilka stressreduceringstekniker, sociala stödprogram och till och med husdjursterapi kan ge kardiovaskulära fördelar oberoende av kost- och träningsförändringar.

Dessutom understryker dessa resultat vikten av att se människors hälsa holistiskt. I vårt alltmer isolerade moderna samhälle, där ensamhet har betecknats som en epidemi (Cacioppo och Patrick 2008), får förståelsen av de kardiovaskulära konsekvenserna av social distansering en angelägen betydelse för folkhälsan. Nerem-studien påminner oss om att hjärtat inte bara reagerar på kolesterol och träning, utan också på vänlighet, kontakt och beröring.

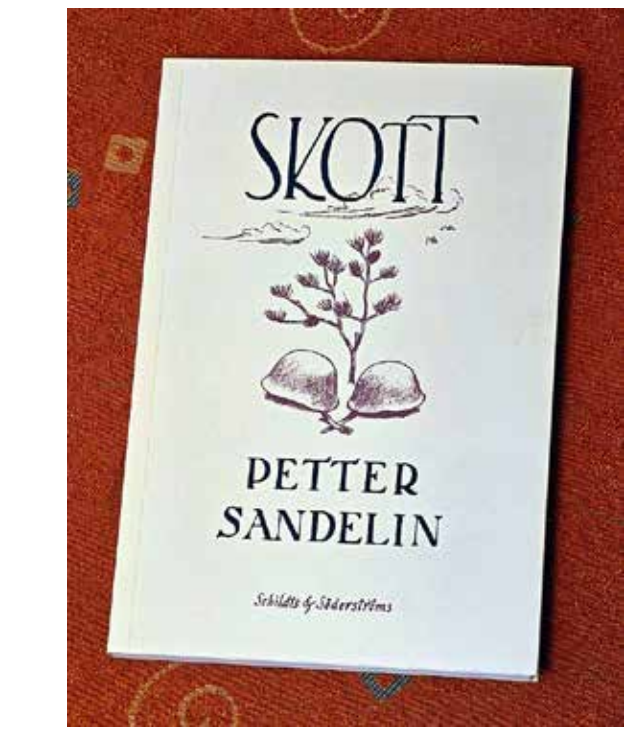
Referenser:
Cacioppo, John T., and William Patrick. 2008. Loneliness: Human Nature and the Need for Social Connection. New York: W. W. Norton & Company.
Holt-Lunstad, Julianne, Timothy B. Smith, and J. Bradley Layton. 2010. ”Social Relationships and Mortality Risk: A Meta-analytic Review.” PLoS Medicine 7 (7): e1000316. <https://doi.org/10.1371/journal.pmed.1000316>.
Nerem, Robert M., Murina J. Levesque, and J. Frederick Cornhill. 1980. ”Social Environment as a Factor in Diet-Induced Atherosclerosis.” Science 208 (4451): 1475–76. <https://doi.org/10.1126/science.7384790>.

BOKRECENSION

Recension: En skör kärlek i krigets skugga – Petter Sandelins *Skott*

PETTER SANDELIN är journalist på Svenska Yle i Vasa. Hans romandebut *Skott* (den finska översättningen heter *Osuma*, vilket är en mera träffande titel) har väckt uppmärksamhet. Den som läser Skott kanske förväntar sig att detta är en krigs-roman bland andra. Det är det inte. Visserligen utspelar sig handlingen under fortsättningskriget och visst finns här spännande avsnitt som skildrar anfall och patrullupdrag.

Men det är inte dessa som är innehållet i boken. I stället handlar boken om väntan, den stilla och lågmälda kärleken mellan två män i krigets bistra vardag. I första halvan av boken skildras

detta endast med små antydning- ar, blickarna, en beröring som kanske är en tillfällighet. Det all-

ra första mötet mellan de två är talande: ”Min blick fastnar på hans

hals, stället där hans livsström är som stridast och huden som tunnast. Han andas lungt, som om han sov. Han har inte rakat sig på flera dagar. Hans profil mot ljuset från kaminen är vacker. Det vilar något klassiskt över hans drag. Jag kan tänka mig hans ansikte som en byst i marmor.”

I små steg utvecklas kärlekshistorien från förtroliga nattliga viskningar till att den till slut levs ut. De sista sidorna berättar om saknad och om hur huvudpersonen lever ett liv efteråt av nju-tande de minnen han har av sin korta kärlek.

Kärlekshistorien mellan de två männen vid fronten, Tallgren och Ståhl, skildras varsamt, med en sprödhets, finkänslighet och återhållsamhet som är ovanlig i finländsk litteratur. Kontrasten till den bistra omgivningen med gevärsskott och exploderande granater är fängslande.

Visst ser man att Petter Sande-

lin har läst Okänd soldat. Romanpersonerna har karaktärsdrag bekanta från Väinö Linnas roman, här finns den plikttrogna, den humoristiska och den lågmälda.

Ett av bokens mest fascinerande grepp är berättelsen om ett träd som följer romanens kronologi. Bokens första sidor handlar om fröets sprängning vilket kan vara svårt att förstå för läsaren innan sammanhanget klarar. Vi får följa trädet och dess växt, mognad och död, parallellt med huvudpersonens. Det är en allegori över människans existens. Trädet är en gestaltning av livets gång – lika utsatt för årstidernas oöveklighet som människan för krigets meningslöshet. Trädet dör samtidigt som romanens huvudperson, som allt i vår natur föds, lever och dör.

Detta är en melankolisk roman. Sandelin skriver med poetisk kraft om hur vissa ögonblick, särskilt den första stora kärleken, kan bära genom årtionden:

”Jag skall minnas honom så länge jag lever.

Jag skall forma mitt medvetande till en kapsel där våra få dagar av kärlek sparas för evigt. Då alla andra har glömt honom skall jag minnas honom. Hans namn, hans leende, hans kindben.

Han skall fortsätta att leva vid min sida. Jag skall resa till äppelträdet han lekte under och träffa hans syster och hans föräldrar och jag skall be dem berättat allt de vet om honom. Minnet av honom skall flytta in i min lägenhet. Om kriget verkligen tar slut ska vi resa till Paris till-sammans.

Jag skall minnas hur vår kärlek var ljuset mitt i mörkret.”

Skott en roman om att vara människa i ett krig. Den är kort till omfånget men rik till innehållet – en bok som stannar kvar i läsaren, på samma sätt som huvudpersonen bär sin kärlek inom sig.

UKRAINE PRESIDENT

Statement by the President of Ukraine During the Joint Press Conference with the Prime Minister of Denmark

THANK YOU SO MUCH , dear Mette!

Thank you for your kind words, support, and invitation!

Dear journalists, dear our teams,

We had a lot of very productive meetings today. And I'm thankful to Mette and to Denmark for hosting the summit so well.

Response,” but the point is the same: every country, of course, must be protected from spy, strike, and any other drones. And from the threat Russia has created for Ukraine with daily drone attacks, we see clearly that only joint action and united efforts can guarantee real security. No country should be left alone against this threat.

Unfortunately, we all see that Russia is stepping up its destructive actions. And what matters most for Europe’s security now is political will – and that was the main topic today. We feel that Europeans are clearly determined to respond – and to respond properly – to the growing drone threat. Russian drones have gone too far. Dangerous incidents with Russia have also gone too far. Denmark, other Nordic countries, Poland, our neighbors, Romania, and violations of Baltic airspace – all of this shows the need for joint action, and for every European country to have the ability to shoot down drones. Our military guys with solid experience in drones are now in Denmark, and we will share their experience and their expertise. And I hope today’s meetings will strongly support the idea of joint defense against drones. It can be called anything – a “Drone Wall,” a “Drone Dome,” or “Drone Rapid

I also want to thank all our partners for supporting the further development of programs like PURL. We value this program a lot – it helps our defense. Today we spoke with partners who may join, and we expect new support. We also talked about the SAFE program – one of Europe’s strong defense tools – and we hope Ukraine will be an equal partner in it.

And I thank Denmark for hosting us today, hosting today’s meeting.

Thank you so much!

Glory to Ukraine!

COPYRIGHT: The Presidential Office of Ukraine. All materials featured on this site are licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International. The use of any materials posted on the website is permitted provided you link to www.president.gov.ua regardless of full or partial use of materials.

VECKANS KONSTUPPLEVELSE

Eemu Myntti

27.11.1890, Vasa

29.8.1943, Helsingfors

Porträtt av Toivo Kuula

finnas någon färg i någonting utom affischerna som var uppsatta överallt. Det svartmustaschprydda ansiktet blickade ned från varje befallande vå. Det fanns en på husets framsida mittemot. Storebror tittar på dig, stod det i bildtexten, medan de mörka ögonen tittade djupt in i Winstons egna. Nere på gatunivå fladdrade en annan affisch, sönderripen i ett hörn, i vinden, omväxlande över- och avtäckte det enda ordet INGSOC. Långt borta i fjärran flög en helikopter ner mellan taken, svävade ett ögonblick som en blåflaska och flög iväg igen med en krängande flykt. Det var polispatrullen som snokade in i folks fönster. Patrullerna spelade dock ingen roll. Det var bara tankepolis som räknades.

Bakom Winstons rygg babblade rösten från TV-skärmen fortfarande om tackjärn och överuppfyllelsen av den nionde treårsplanen. Teleskärmen tog emot och sände samtidigt. Varje ljud som Winston gav ifrån sig, över nivån av en mycket låg viskning, skulle fångas upp av den; Dessutom, så länge han höll sig inom det synfält som metallplattan innehöll, kunde han både ses och höras. Det fanns naturligtvis inget sätt att veta om du var iakttagen vid varje givet ögonblick. Hur ofta, eller på vilket system, tankepolisens kopplade in sig på en enskild kabel var en gissning. Det var till och med tänkbart att de tittade på alla hela tiden. Men de kunde i alla fall koppla in din sladd när de ville. Du var tvungen att leva – levde av en vana som blev en instinkt – i tron att varje ljud du gav ifrån dig

hördes och, utom i mörkret, varje rörelse granskades.

Winston stod med ryggen vänd mot tv-skärmen. Det var säkrare; Men som han mycket väl visste kan till och med en rygg vara avslöjande. En kilometer bort tornade Sanningsministeriet, hans arbetsplats, upp sig stort och vitt över det smutsiga landskapet. Detta, tänkte han med ett slags vag avsmak – detta var London, huvudstaden i Airstrip One, som själv var den tredje folkrikaste av Oceaniens provinser. Han försökte pressa fram något barndomsminne som skulle säga honom om London alltid hade varit så här. Fanns det alltid dessa vyer av ruttnande 1800-talshus, vars sidor var täckta med träbalkar, fönstren lappade med kartong och taken med korrugerad plåt, och de galna trädgårdsmurarna som hängde åt alla håll? Och de bombade platserna där gipsdammet virvlade i luften och videörten strök över grushögarna; Och de platser där bomberna hade rensat en större plätt och där det hade vuxit upp smutsiga kolonier av trähus som hönshus? Men det tjänade ingenting till, han kunde inte minnas: av hans barndom återskild ingenting annat än en rad klart upplysta tablåer, som utspelade sig utan bakgrund och för det mesta var obegripliga.

Fortsätter

SPRÅK

Att ramla ur kärran

Också finlandismerna har ett kulturellt värde

Dialekter anses allmänt ha ett stort kulturellt och historiskt värde. De bär på berättelser om vår gemensamma historia, om hur språket utvecklats och förändrats över tid, och om de unika erfarenheter som format olika samhällen.

Därför ägnas stor möda åt att dokumentera och bevara dem. I Finland har till exempel intresset för Vörådialekten fått ett uppsving i och med musikgruppen KAJ:s framgångar. Men hur är det med finlandismerna, vår gemensamma finlandssvenska dialekt? Bär de också på ett kulturellt värde, och förtjänar de att bevaras?

Finlandismer är ord, uttryck och grammatiska konstruktioner som är unika för finlandssvenskan, eller som används på ett annorlunda sätt än i rikssvenskan. De har ofta sitt ursprung i lokala dialekter eller i det finska språket, genom lån eller översättningar. Ett klassiskt exempel är uttrycket ”ramla ur kärran”, som tydligt visar på en finsk påverkan. Ordet ”egenläkare” är ett annat exempel, som faktiskt är mer precist än det rikssvenska ”husläkare”.

Språkforskaren Charlotta af Hällström-Reijonen definierade finlandismerna år 2012 som ”ett ord, en fras eller en struktur som bara används i finlandssvenskan samt i finlandssvenska regionala språk eller som används i en annan betydelse än i svenskan i Sverige.” (Källa: svenskinland.fi)

Ett rikt språkligt arv
Finlandssvenskan är full av talande och färgstarka uttryck. Här är några exempel på finlandismer och deras rikssvenska motsvarigheter:

- Pannlapp – grytlapp
- Panta på något – vänta med, hålla inne med
- Pantfänge – gisslan
- Parad, parad sida – förstasida, nyhetssida
- Parkeringsgrotta – parkeringsgarage (underjordiskt)
- Passlig – lämplig
- Peffa – bak, stjärt, rumpa
- Primärskötare – under-skötarska
- Propp, bränna propparna – bli förbannad
- Räcka – dröja, ta. ”Det räcker i 4 timmar” – det tar fyra timmar
- Röckas – nå
- Rödmylla – falu rödfärg
- Vara på sju famnars vatten – vara i knipa, ha tagit sig vatten över huvudet
- Skrapabulle – sladdbarn
- Skroppa – skryta

Dessa exempel är tagna från en Finlandssvensk ordlista gjord av Paulas Pörte. Ordlistan finns på nätet här: <https://paulaz.se/rubriker/finlandssvensk-ordlista/>

Dessa exempel visar på finlandssvenskans rikedom och variation. De speglar vardagslivet, kulturen och de unika erfarenheter

som format finlandssvenskarna. Många finlandismer är dessutom mer direkta och uttrycksfulla än sina rikssvenska motsvarigheter.

Gränsen mellan tal- och skriftspråk

Finlandismer betraktas ofta som talspråk, och används sällan i formell skrift. Den skrivna finlandssvenskan följer i regel vedertagen svensk grammatik och Svenska Akademiens ordlista. Undantag finns förstås i skönlitteratur och poesi, där språkliga friheter tas. För rikssvenskar kan finlandismer, särskilt de som är lånord från finskan, ibland vara svåra att förstå utan sammanhang. Exempel på sådana lånord är ”halare” (overall), ”roskis” (skräpkorg), ”huppare” (munkjacka), ”kaveri” (kompis) och ”krapula” (bakfyl-la). Dessa ord är en naturlig del av finlandssvenskan, men kan kräva en förklaring för den som inte är bekant med dem.

När är det ”tillåtet” att använda finlandismer? Frågan om när det är lämpligt att använda finlandismer är komplex. I texter som riktar sig specifikt till finlandssvenskar är de naturligtvis helt acceptabla, och kan till och med bidra till att skapa en känsla av gemenskap och igenkänning. I texter som riktar sig till en bredare svenskspråkig publik kan det vara bra att vara mer försiktig, och eventuellt förklara eller undvika alltför obkända finlandismer.

Käserier och andra lättsamma texter kan vara ett utmärkt forum för att använda finlandismer, eftersom de ofta bidrar till en humoristisk eller avslappnad ton. Men även i mer formella sammanhang kan finlandismer ibland användas för att ge texten en personlig eller lokal prägel.

Att bevara ett språkligt arv
Det är synd om uttryck som ”melan verserna”, ”vedlider”, ”roj-sig” och ”på äldre sidan” försvinner ur vårt ordförråd. De är en del av vår språkliga identitet, och bär på en historia som är värd att bevara. Vi är inte finnar, och vi vill inte heller bli ”vattusvenskar”. Låt oss vara finlandssvenskar, och låt oss värna om vårt unika språk! Finlandismerna är en viktig del av vår kulturella identitet. De speglar vår historia, vår kultur och våra unika erfarenheter. Genom att bevara och använda dem bidrar vi till att hålla vårt språkliga arv levande.

Och här ett stycke på Pörtom-dialekt:

Så, nour je e tiillåte ti anväänd finlandisme? I tekstär som riktar se specielt tii di svenska foltjen i lande vuart? I käseriär? Elo je alltid fäil ta anväänd in finlandi-nism ä man ska klandras? Men synd je no, om uttryck som mellan versärna, vedlider, rojsi ä på gamblan seidon sku fösvinn öur värän vokabulär. Finnar ji vi int, vatusvenskar vill vi int vaal, lett oss va finlans-svenskar

HUMOR FÖR ETTHUNDRA ÅR SEDAN

GRATIS TELEGRAM
Mac Carty från Aberdeen är på besök i U. S. A. En dag måste han sända ett telegram till en släkting. Då han på telegrafkonloret frågar om priset meddelar man honom, att avsändarens namn ingenting kostar.
— Storartrat, säger skolten. Jag härstammar från en indianhövding och mitt namn är Jagkommerimorgon

DEN FÖRSTA KÄRLEKEN
Han: Ack, den första kärleken är ljuv! Den är ändå den bästa, inte sant, Berta? Hon: —Ja ... men jag tycker också så förfärligt mycket om dig, August!

LYCKLIG FILMSTJÄRNA
Han: Är ni lycklig i ert äktenskap? Filmdivan: Ja, jag tror det, men jag ska be min pressa-gent ta reda på det för säkerhets skull.

TÄNDER
Det är konstigt med hustru min. Ju fler tänder hon mister, ju mer bitande blir hon.

MASSOR MED HATTAR
Kunden: Är det sant att ni har fått in 1,500 nya hattar från Paris? Biträdet: Javisst! Kunden: Åh, så förtjusande. Jag måste genast prova dem!

ETT SMUTSIGT DJUR
Lärarinnan: Nu är det bara ett djur kvar, som du inte räknat upp. Det har borstigt hår, av-skyrt tvätt och renlighet och tycker om att rota i jorden. Vad är det för ett djur, lille Tomas? Tomas: Det det är jag

SJÖRESA
Modern, på sjöresan: Snälla kapten, om min lilla pojke vill styra, så låt honom inte göra det!

I RÄTTEN
Domaren: Ni erkänner alltså att ni stulit ifrågavarande kostym? Har ni något att anföra, som kan förmildra ert straff? Den anklagande: Ja, kläderna sitta mycket illa på mig.
FÄNIG SOM VANLIGT
Han: Du får förlåta, om jag var lite fänig i går kväll. Hon: Jag märkte inget särskilt ovanligt, jag tyckte du var alldeles som du brukar vara.

VASALOPPET
Följande sannfärdiga historia berättas från tävlingen i Mora. En „provryttare“ sitter på sitt rum i Hotell Gustav Vasa. Det ringer i telefon. Han svarar; Hallå! Är det Gustaf Vasa? Nej, det är Erik XIV, pappa är ute och åker skidor.

VISA KVINNOR
Ja, men vi kvinnor ä i alla fall betydligt klokare och visare än männen. Ja, just visa ä vi ... Ja, de ä i ni visst då. Ni ä både envisa, frågvisa och näsvisa, ä så ä i ni en visa i var mans mun.

MODELLERING
Ni har ett bildskönt ansikte, fröken Pärson, det skulle vara roligt att få modellera er någon gång. Ja, bara det inte gör ont.

KAFFERE
Varthän, varför så bråttom i detta oväder, fru Petterkvist? För all del, uppehåll mig inte! Mitt goda namn, hela mitt rykte står på spel. Vart skall ni ta vägen? Till Larssons det är kafferep där i dag.

VÄDERLEKSRAPPORT?
-Fröken Johanzon, ni är solskenet i mitt liv. Er leende faller som en mild dagg över min själ. Med er vid min sida skulle jag kunna trotsa all världens stormar och oväder.
-Är det ett frieri eller en väderleksrapport?

HOS TANDLÄKAREN
Hur mycket skall ni ha för att dra ut en tand? Tandläkaren: Trettio mark. Gott, var då snäll och dra ut för tio mark, så kan jag nog ta resten själv!

VÄNNINOR
Tycker du inte, Ebba, att det måste vara tråkigt för Eva att varken ha väninnor eller andra med vilka hon kunde leva i fiendskap?

SAMVETE
Tanten: Ditt samvete talar alltid

om, när du inte handlar rätt. Lillan: För vem talar det om det? För dig. Det var då för väl! Jag trodde, det skulle skvallra för dig, mamma.

LURAD
En handelsresande kom nyligen in i en affär i landsorten samtidigt som en luffare kom in för att be om en slant till nattlogi. Köpmannen ville gärna vara rolig på handelsresandens bekostnad och sade därför till luffaren, i det han pekade på handelsresanden: Ni får hän-vända er till chefen i det ärendet. Han står där. Handelsresanden var emellertid inte bortkommen. Han svarade ögonblickligen; Ge honom en femma ur kassan. Det fanns ingen annan råd än att göra det.

LÅNGSAMT SOM KVÄLLSKYN.
— Ja, sku så gärna kyssa dej, Cissi.
— Mhm.
— Sku du bli hemskt arg på mej, om ja sku ge dej en kyss, Cissi?
— Mnah
— Får jag ge dej en kyss, Cissi?
— Jag säger int
— Betyder de ja eller nej?
— De säger ja int, Affe!
— Varför vill du inte säga de då?
Får jag kyssa dej eller int?
— Tänk efter då!
— Ja får int ge dej en kyss!
— Nå, tänk nu efter
— Nog får ja väl, kyssa dej, Cissi?
— Nå tänk kvickt, Affe!

TÅL INTE DAGENS LJUS
— Du säger, att han har ett jobb, som inte tål dagens ljus?!
— Jo, han framkallar plåtar hos en fotogra!

I RÄTTEN
Boven: Jag vill gärna ha en försvarsadvokat, Domaren: När ni infångades, höll ni handen i en främmande mans ficka. Vad tror ni en försvarsadvokat kan säga

till försvar för en sådan person? Det är just det jag är gräsligt nyfiken på att höra.

LÅNGSAMT TÅG
Föga snabbgående tåg. Passageraren: Säg kan vi inte komma litet fortare till sta'n? Stinsen: Det kan vi ju, men vi borde nog ta me oss tåget.

TUSEN HEMORROIDER
Två fyraåriga flickor resonera: Den första: Min pappa är så rik att han äger flere stenhus och fabriker. Den andra: Vad ä' de', men min mormor har tusen hemorroider.

FÖR SISTA GÅNGEN.
— Jaså, du ska 'gifta dej. Johan?
— Jo, dom ha' för mej i kyrkan för sista gången i söndags.

HÖGST MÄRKVÄRDIGT.
En bonde inifrån Savolux hade kommit med sin gumma till en kuststad på besök. På kvällen voro de ute och promenerade på kajen. Plötsligt fick gumman syn på en fyr, som vur placerad utanför inloppet. Sedan hon en stund stått och sett på den, vände hon sig till mannen:
- Har du sett på maken. Matts? Nu liar di där ute tänt det där ljuset minst tretti gånger, orh varenda gång har det slocknat igen.

HAR DU SETT PÅ
— ? Har du någonsin sett den onde? — Nej, aldrig! — Här ska du få se honom (visar sin tomma portmonnä). Den är ju tom! Ja, är det inte fan, det?

FRI, FRIARE ...
Lärarinnan: — Hur heter komparativus av fri? Laura: — Friare. Lärarinnan: — Och superlativus? Laura: — Bröllop.

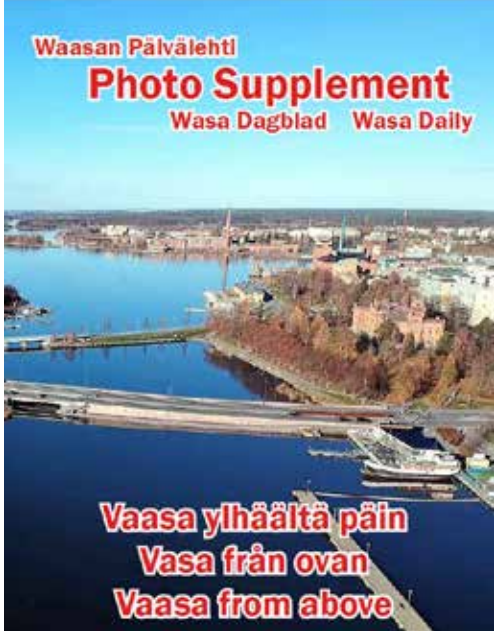
Astronomic picture of the week:

Galactic Dance

Image of the interacting galaxy pair NGC 5394/5 obtained with NSF NOIRLab's Gemini North 8-meter telescope on Hawai'i's Maunakea using the Gemini Multi-Object Spectrograph in imaging mode. This four-color composite image has a total exposure time of 42 minutes
Credit:
International Gemini Observatory/NOIRLab/NSF/AURA
Creative Commons Attribution 4.0 International License

Nästa vecka:

BLOGGSKRIBENTER

Skriv i Wasa Dagblad – Vi söker bloggförfattare!

Älskar du att dela med dig av dina tankar, erfarenheter eller kunskaper? Wasa Dagblad söker nu engagerade bloggskribenter som vill skriva intressanta och inspirerande texter för våra läsare.

Oavsett om du gillar att skriva om lokala nyheter, kultur, livsstil, företagande eller personliga reflektioner – din röst är välkommen hos oss!

Att skriva för *Wasa Dagblad* är ett utmärkt sätt att nå en bredare publik, knyta kontakter och utveckla din kreativitet. Ingen tidigare erfarenhet krävs – allt du behöver är idéer och entusiasm! Vi uppskattar olika perspektiv och nya röster som speglar vår gemenskap.

Intresserad? Skicka din bloggidé eller ett kort prov till oss, så publicerar vi gärna dina texter. Var med och gör *Wasa Dagblad* till en plats för meningsfulla diskussioner och engagerande berättelser!

Kontakta oss på wasadagblad@gmail.com för mer info. Vi ser fram emot att höra av dig!

WASA DAGBLAD

En modern tidning med en layout med drag av 1870-talets press. . På den tiden hade tidningar bara 4-8 sidor. Mycket text, men inga bilder alls, så det är mycket att läsa på några sidor.

Tidningen innehåller citat från gamla dagstidningar hämtade från Riksarkivet (digi.kansalliskirjasto.fi). GPT3, Gemini, Aria och Monica gör en del av det rutinmässiga redigeringsarbetet, t.ex. översättning, korrekturläsning och skrivande av korta notiser. Alla texter har granskats av journalister och redaktionen ansvarar för texternas innehåll.

Wasa Dagblad är en publikation av dagstidningstyp som än så länge utkommer på söndagsmorgnar. Men vårt mål är att den ska komma ut varje morgon i framtiden. Tidningen finns tillgänglig gratis på nätet.

Läsarnas texter är välkomna!

Tidningen är lokalt ägd och kommer att fortsätta att vara det.

Chefredaktör är Hans Björknäs.

Redaktion: Wasa Dagblad, Skolhusgatan 37 B 7, 65100 Vasa, tel. +358-40-5462455.

Redaktionen i Helsingfors: Wasa Dagblad, Andra linjen 9 B 36, 00530 Helsingfors. Telefon +358-40-5462455. Annonser kan sändas via e-post i jpg-format, ta gärna kontakt med redaktionen. .

E-post: wasadagblad@gmail.com

FRÅN LÄSARNA

Vi tar väldigt gärna emot inläggfrån våra läsare. Kommentarer,historier, minnen, debatt, nyheter från hemorten. Sannoliktkoimmer detta att vara den viktigaste delen i denna vår tidning. Men utrymmnet är ju begränsat,så skriv gärna rätt så kort! Säsänd gärna inlägg till: wasadagblad@gmail-com

ANNONSERA I WD

Det kan ha ett visst PR-värde att vara bland de första som annonserar i denna historiska och hypermodärna dagstidning. Sänd annonser till wasadagblad@gmail.com som jpg, tiff eller png,

WASA DAGBLAD
wasadagblad@gmail.com

INNEHÅLLET I VÅR TIDSKRIFT ÄR ANSVARSFULLT PRODUCERAT. VI FÖLJER JOURNALISTREGLERNA.
Läs reglerna: <https://jsn.fi/sv/journalistreglerna-2/>